

Neka bude borba neprestana

Rade Dragojević | pon, 24/11/2025 - 09:08

Sa studentskog prosvjeda u Beogradu
Foto: HINA/ FoNet/ Lazar Novaković

Anketu o značenju studentskog bunta 2009. godine u nas, a koju smo u prošlom tekstu započeli, nastavljamo s pitanjima postavljenima nekim od aktera i u ovom članku. Ovog puta na redu su teme povezanosti ondašnjih studentskih buna i današnje situacije u Beogradu i drugim gradovima u Srbiji, gdje opet glavnu riječ u protestima imaju studenti.

Naše glavno anketno pitanje je sljedeće: Imaju li studentske i đačke demonstracije, koje s manje ili više intenziteta traju već godinu dana u Srbiji, potencijal da donesu neke bitne promjene u tom društvu i ima li u njima pouka za nas ovdje? Intrigiraju li vas ta zbivanja, kao aktere ovdašnjih studentskih protesta, na neki način. Recimo, u jednom trenutku je bilo kazano kako se tamo koristi ovdašnja „Blokadna kuharica“, postoje također plenumi i slično?

Mate Kapović, akter ondašnjih studentskih gibanja, na ovo pitanje odgovara: „Sadašnja događanja u Srbiji imaju jedan sličan dio svoga kontinuiteta i u blokadama u Hrvatskoj 2009, iako, jasno, ne onako kako bi to prizemno htjele prezentirati vlasti u Srbiji. Studentske blokade u Srbiji 2006. su bile jedno od nadahnuća za kasnije puno veće blokade 2009. u Hrvatskoj, da bi te blokade u Hrvatskoj bile uzorom za kasnije akcije u Srbiji, a onda u konačnici jednim malim dijelom i za ovo što se događa danas. Dovoljno je vidjeti da se direktnodemokratski savjeti i ondje nazivaju baš plenumima, što nije slučajno, kao i to što se u fakultetskim blokadama u Srbiji koristila i zagrebačka Blokadna kuharica. To nije ništa neobično jer se iskustvo prošlih akcija i pobuna uvijek koristi u sljedećim pokretima i događanjima, a državne granice tomu nisu nikakva zapreka. Jasno, pobuna koja se trenutno u toku u Srbiji se događa u potpuno drugačijem kontekstu (u konačnici, i Hrvatska je 2024-2025. bitno različita od Hrvatske 2008-2009) i s potpuno drugačijim povodom. Također, trenutna je pobuna u Srbiji puno šira, nije ograničena samo na studente i samim je time politički daleko heterogenija. Mislim da će pobuna u Srbiji prije ili kasnije rezultirati padom trenutne vlasti, iako će i to biti teško izboriti, no više od toga mislim da bi bilo preteško očekivati. Ponajprije zato što je tamošnji pokret toliko masovan pa onda i vrlo politički heterogen – dok je klasno, nažalost, prehomogen s obzirom na svoju dominantnu srednjoklasnu fizionomiju – te, recimo, ima i snažnu nacionalističko-desničarsku komponentu. Što se tiče Hrvatske, ne bih rekao da će razvoj situacije u Srbiji imati izravan utjecaj na nju jer je politička situacija, bar što se tiče površinskoga premaza, dosta drugačija, politički potresi u Srbiji se u nas i ne osjećaju toliko koliko bi se moglo pomisliti s obzirom na zemljopisno-povijesne zadanosti, a Hrvatska, osim toga, ima i nekih svojih unutrašnjih problema koji bitno otežavaju bilo kakvo progresivno djelovanje – mislim, naravno, na proplamsale fašistoidne tendencije u Hrvatskoj, a što nije u neskladu s onime što vidimo i drugdje u okolici i općenito svijetu.“

Stati na crtu i ne odustajati

U trenutku dok ovo pišemo (22. 11.), prošlo je točno godinu dana od početka blokade Dramske akademije u Beogradu, čime studentske blokade i službeno otpočinju i do današnjeg dana ne prestaju. Nakon toga uslijedile su i blokade drugih fakulteta u Beogradu (Politološkog, Filozofskog, Filološkog i PMF-a) i u Novom Sadu (Filozofskog). Pridružuju se blokadama i edukativne institucije u Nišu, Čačku i Leskovcu, a u proteste se uključuju i srednjoškolski. Početkom ove godine studentima su se pridružili i njihovi profesori koji su stupili u generalni štrajk. Traži se odstup aktualnog predsjednika, a nesreća na novosadskoj željezničkoj stanici bila je neposredni povod studentskoj i građanskoj anti-SNS mobilizaciji.

O vezama naših blokada sa sadašnjim događajima u Srbiji pitamo naša dva sljedeća sugovornika – Jovicu Lončara i Lelu Vujančić. Lončar kaže: „Već sama činjenica da ljudi drže intenzitet godinu dana u meni izaziva ogromno poštovanje. Uspijevaju održati široku podršku, idu preko etničkih i vjerskih granica, bore se s raznim akumuliranim društvenim problemima. Neke promjene su se već desile, probudili su nadu da se može i da se može bolje. Pokazali su da je radikalna demokracija primjenjiva i na široj društvenoj skali, metode odlučivanja su napustile predavaonice i zaživjele na zborovima građana. Pokazali su što samoupravljanje može u praksi. Stali su na crtu i ne odustaju, a toga u ovim našim razorenim društvima baš i nema. Mene kao sudionika davnih studentskih protesta veseli vidjeti da se ljudi bore za jednakost, za pravednije društvo, da ustaju protiv šovinizma. A tko je koga, čitao manje je važno.“

Studentski protesti su najbolje što smo vidjeli u dugo vremena

Lela Vujančić također dijeli optimizam oko uspjeha tamošnje pobune. Ona već sad vidi neke dobitke koji su proizašli iz jednogodišnje borbe. „Kao najvažnije promjene istaknula bih sveopću politizaciju stanovništva, rađanje novih organizacijsko-političkih oblika kao i solidarno uvezivanje različitih borbi. U društveno-političkoj borbi sudjeluju svi – od poljoprivrednika, vozača autobusa, taksista, odgajateljica u vrticu, naravno profesora, IT-ija, itd. Mislim sa svojim blokadno-štrajkačkim doprinosom ili djeljenjem različitih resursa (vještine, pokretine i nekretnine, novac) kojim raspolažu. Blokade su iznjedrile i niz novih organizacionih oblika, kao možda najvažnije među njima, zborove građana (kao neformalnih, teritorijalno određenih i direktno-demokratski organiziranih inicijativa širom Srbije na čije osnivanje su pozvali studenti u martu ove godine), zatim pokretanje Društvenog fronta kao asocijacije radničkih kolektiva, sindikata, formalnih i neformalnih strukovnih zajednica i udruženja.

Ovo naravno ne znači da je pobuna idealna. Improvizira se i eksperimentira, pa i griješi ali putem i brzo uči, iz zajedničke prakse i akcija rađa se nova politika i strategija. Također, cijeli ekonomski i geopolitički horizont nije pobunom odjednom ukinut, Srbija i dalje prodaje oružje Izraelu, svi pljačkaško-nekretninsko-urbanistički projekti idu dalje, izvršitelji uzimaju ljudima jedine stanove. Ono što daje nadu potpuno je novo razumijevanje da su sve ove stvari uvezane i da su već kao uvezane, adresirane u borbi. Mislim da će za uspjeh društvene pobune u Srbiji biti ključno držanje ovog van-elektoralnog fronta živim i aktivnim, s ugrađenom funkcijom divergiranja, odnosno pritiska na onaj elektoralni (za koji se već sada, prije objave sastava studentske liste mogu pretpostaviti očekivane stranputice i problemi). Pouke za nas ovdje, ovaj, lakše je govoriti o Srbiji, bez obzira na stravičnu represiju koja se trenutno događa, jer se radi o živom politiziranom društvu i pobuni čiji su ishodi nepoznati. Iz te perspektive, čini se da je u turistificiranoj, militariziranoj i uvijek s manjom ili većom standardnom devijacijom ustašoziranoj Hrvatskoj sve izgubljeno, a nekadašnje organiziranje poput npr. AntiNATO čini se kao lažno sjećanje. Čini mi se da se sada treba vratiti na tvorničke postavke anti-militarističkog i antifašističkog organiziranja i u njega pokušati uključiti i naše nove nevidljive sugrađane. Vezano za pouke, meni najvažnija je ona o decentraliziranom, živom i aktivnom van-elektoralnom frontu, koji postoji i prije i poslije izbora i u kojemu se prvom misli i prakticira nova politika.“

Stanje sa studentskim i građanskim demonstracijama u Srbiji izgleda tako kao da priziva stari Njegošev stih „Neka bude borba neprestana, neka bude što biti ne može“, što bi lako mogla biti i parafraza naslova trenutnog kina-hita Paula Thomasa Andersona „Jedna bitka za drugom“. U Srbiji već godinu dana jedna bitka slijedi drugu. Stoga tamošnjim studentima valja dati punu podršku.

Toga je mišljenja i naš posljednji sugovornik Marko Pogačar kad kaže: „Teško je uspoređivati ondašnja dešavanja na i uokolo univerziteta u Zagrebu i Hrvatskoj s današnjim stanjem u Srbiji. Prije svega jer su blokade ostale ograničenog opsega i dosega, nisu prerasle u masovni društveni pokret, i upravo iz tog razloga su, između ostalog, uspjele ostati jasno artikulirane i poprilično homogene u političkom smislu. Problem s protestima u Srbiji jeste upravo politička artikulacija i izbjegavanje iste, a na račun (vjerovatno sasvim realne) procijene da bi ih to iznužno urušilo. Na ulici su, drugim riječima, svi, od lijevnih i zelenih, preko liberala do četnika i litijaša. Dakle, politička profilacija manje-više odgovara onoj parlamentarnoj, samo bez Vučićeve autokratske šape. Tako da je vrlo teško davati prognoze. S jedne strane, promjena se već desila. Režim više nikada neće biti onaj stari, pa sve i da izdrži do izbora, jedna ogromna, ranije uglavnom manje ili više pasivna masa je postala aktivan politički subjekt. Možda je moguće reći to pomalo apstraktno: za dio društva desio se onaj 'klik' u glavi poslije kojega nema nezad, barem u nekoj ličnoj sferi, i to je već jedna ozbiljna pobjeda, nezamisliva, zapravo velika. S druge strane, ozbiljni problemi s političkim osnovama priče ne obećavaju. Mogao bi se lako desiti 'i' posle Vučića Vučić'. Ali, nema naprijed dok ovaj režim, ovako ili onako, ne padne, opozicija je kakva jest – kao i kod nas, često još gora – i studentski protesti su nešto najbolje, najsvežije što smo na našim prostorima vidjeli u dugo vremena. Treba im pružiti maksimalnu podršku.“

Peti tekst iz novinarskog projekta "Od kolijevke pa do groba najburnije je đačko doba" realizira se u okviru projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije za 2025.

najnovije

uto, 25/11/2025 - 10:58

Prošle godine u osnovnim školama 5.363 romske djece

čet, 20/11/2025 - 09:18

Kako smo se na Dan sjećanja prisjetili i davno umrlog Vjesnika

sri, 19/11/2025 - 11:02

Ubijte glasnika

sri, 19/11/2025 - 00:06

Kako gradonačelnik Tomašević obmanjuje javnost o spašavanju grada

pet, 14/11/2025 - 15:02

Ekstremna lijevica: Kriva je!

čet, 13/11/2025 - 09:31

Studentski bunt 2009 – politička subjektivizacija jedne generacije

sri, 12/11/2025 - 19:42

HND najavio prosvjede zbog napada na novinare

uto, 11/11/2025 - 11:52

Groteskna hropokrizija: nisu problem proustaške prijetnje maskiranih crnokozuljaša, nego manjinske manifestacije koje crnokozuljaši žele zabraniti

pon, 10/11/2025 - 15:56

Deklaracija o Domovinskom ratu: Potpisujemo!

pon, 10/11/2025 - 13:28

Ustaški pozdrav ne može se odvojiti od ustaškog pokreta i NDH

Veronika Rešković dobitnica je nagrade "Marija Jurić Zagorka" za internetsko novinarstvo u 2014. godini, koju dodjeljuje Hrvatsko novinarsko društvo, za seriju tekstova objavljenih na Forum.tm-u.

Portal Forum.tm finansijski podupire
Agencija za elektroničke medije

Agencija za elektroničke medije
Agency for Electronic Media

Oleg Mastruko dobitnik je nagrade "SAP Božo Težak" za najbolji tekst s područja informatike i komunikacija u 2014. godini. Tekst "Od Milanovićevih sastanaka po SAD-u korist bi možda mogle imati isključivo tvrtke koje posluju s državom" objavljen je na Forum.tm-u.